

**R.D. Iacobi Marchantii, Pastoris Et Decani Covviniensis
SS. Theolog. Professoris, Rationale Evangelizantivm**

Marchantius, Jacobus

Coloniae Agrippinae, 1661

Lectio 14. tripartita. De eodem Evangelio Dominicæ Sexagesimæ. Aliud cecidit secus viam, conculcatum est, &c. Prima pars explicat, quomodo Concionatores grande habeant meritum, licet paucos & rudes & ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56372)

dispositione, reverentia sit suscipiendum docet Sanctus Augustinus, lib. 36. & refertur in decretis, causa 1. quaest. 1. cap. Interrogo. Vbi sic habetur: Interrogo vos, Fratres, dicite mihi quid plus videtur vobis Corpus Christi an Verbum Christi? Si vultis vero respondere, debetis dicere, quod non sit minus Dei Verbum, quam Corpus Christi. Et ideo quanta sollicitudine obervemus, dum nobis ministratur Corpus Christi, ut nihil ex ipso in terram cadat: tanta sollicitudine obervemus, ne Verbum Domini, quod nobis regatur, dum aliud aut cogitamus, aut loquimur, de corde puro pereat. Quia non minus verus, qui Dei Verbum negligenter audierit, quam illi qui Corpus Christi sua negligentia in terram cadere permisit. Hinc ille. Vbi advertit quod dicit, Verbum Christi non minus est quam Corpus Christi, intelligi posse quod ad efficaciam & effectum: quia saepe majorem fructum patit Verbum Dei declaratum, quam Corpus Christi receptum. Nam peccator illud audiendo non justificatur, Verbum autem Dei audiendo saepe convertitur & convertitur. Et quia Dei & Christi Verbum est, magna illud sollicitudine vult Sanctus Augustinus a nobis suscipi: ut tale, nec sine gravi reatu posse neglectu quodam contemni, aut repudiari alicui.

Verbum Dei in seruum semen.

Tertio, Semen est Verbum Dei internum, quo intus animam alloquitur, docet admonet. Immo parum prodest verbum externum, nisi adiungatur ei & internum. Frustra laborat exterius religiosus lingua Doctoris, nisi intus moveat & doceat vox veritatis, Vbi verus Deus Magister est, quam cito dicitur, quod docetur. Audi Augustinum tractat. 7. in epist. I. Ioann. Ministeria fornicis ad iustitiam sunt & admonitiones: cathedram tamen in celo habet, qui corda docet. Sic sunt haec verba que foris dicimus, quomodo est agricola ad arborum. Fornicis enim agricola operatur, quia adhibet aquam diligentiamq; agriculturam; sed tamen pomum non format. Quae ergo de sermone Dei dixit Apostolus. Verus est sermo Dei efficax, & penetrabilis: omni gladio accipit, perstringens usque ad divisionem anime & spiritus. compagum quoque ad medullarum; Haec inquam, vera sunt de Verbo Dei interno, immo maxime de Verbo Dei eterno, sive de Filio, qui sermo Dei dicitur, nam nulli verbo vel sermoni perfecte competit, nisi illi, quod subdit Apostolus, Quod sit discretor cogitationum, & quod omnia nuda sint & aperta oculis eius. Verbum igitur aeternum quandoque adhibet verbum externum, ut nos moveat & moneat. quod de quo solo interno utitur, penetrans usque ad cor, inspirans sanctas cogitationes, affectiones, admonitiones, consilia proposita, resolutiones.

Heb. 4.

Legimus de sancta Caecilia, quomodo in ejus corde Deus seminavit semen castitatis, semen perfectae fidei, semen martyrii, sive semen ardentissimae charitatis ad necem pro Christo obundam: ideoque fructus inde orturi Valerianum sponsum conabatur reddere participem, eadem scintilla in corde ejus serens. Verbum aeternum Rationali. Evang.

Dei alloquebatur eam per Verbum internum efficacissime, de omnibus quae ei peragenda erant ipsa vero per verbum externum instruebat sponsum suum. Quapropter de ea sic Deum alloquitur Beatus Urbanus Pontifex omnia haec agnoscens ex reatu Valeriani ad se missi ad Baptitum suscipiendum: Domine Iesu Christe, Pastor bone Seminatore casti consilii, suscipe seminum fructus quos in Caecilia seminasti: Caecilia famula tua quasi apu tibi argumentosa (sive ingeniosa & artificiosa) deservit. Nam sponsum, quem quasi fructum Leonem accipit, ad te quasi agnum mansuetissimum destinavit. Merebatur ipsa interiori verbo doceri, & illuminari in corde, quae semper externum Evangelii verbum gerebat in pectore, & neque diebus, neque noctibus vocabat: colloquiis divinis & oratione. Noverat sacra semina de Verbo Dei depromere, & cordi suo inferere: Unde cantantibus organis, ad festivitatem nuptialem, & thalamum voluptatis conjugalis eam invitantibus, ipsa ex Verbo Dei in corde suo decantabat: Fiat Domine cor & corpus meum immaculatum, ut non confundar. Et cum convertisset non solum Valerianum sponsum, & Tiburtium ejus fratrem, sed etiam quadringentos infideles ab Urbano Pontifice postea baptizatos; post divinum sermonem quem in nocte eis fecerat, dum aurora finem daret, iterum ipsa tota coelesti igne & luce accensa de Verbo Dei illud cum Apostolo eis exclamavit: Eia milites Christi, abiciite opera tenebrarum, & induimini arma lucis. Sciebat ergo Caecilia, quod semen est Verbum Dei: ideoque illius non imperita, & nocte & die ferebat, non solum in corde suo, sed & in cordibus audientium. Adimplebat illud Sapientis; Mane semina semen tuum, & vespere necessest manus, quia nasci quid magis oritur, hoc aut illud, & si sursum que simul, melius erit. Propterea Deo cooperante, tantum in se Caecilia, tantum & aliis produxit fructum: & suo omnes docuit exemplo, quanta sit efficaciter divini Verbi semen, de quo in hoc agitur Evangelio.

EADEM DOMINICA.

LECT. 14. tri paruta.

Aliud cecidit secus viam & concultatum est. Et Luc. 8.

Non debent animum despondere verbi Dei pariter annunciatore, licet paucos reperiant audire. De granthores: quia licet ad Chailsum frequens turba prodi Conperaret, etiam tamen paucos quandoque docebat, cionatorum Vnicam ad puteum nactus est Samaritanam, nec meritis eam est designatus: sed instruxit, catechizavit, Ioann. 4. convertit, & per illam Samaritanos ad fidem adduxit. Vnica ad ejus pedes sedebat Magdalena. ut Luc. 10. audiret verbum ejus, & copiose illud ei ministrabat. Venit ad eam Nathanael cum Philipo, venit Ioann. 3. Nicolaemus tempore nocturno, & his paucis non designatus est evangelizare regnum Dei. Qua Conc. 1. a propter S. Chryso. dicebat de tempore. Ego meo ipsum Lazare. anitno

anim. operantur. quoad spiraverit hoc implere ministe-
 rium sive que attendat. sive non attendat. *Aquarum*
vena etiam si nemo veniat ad aquantum, manant ta-
men. Et fontes quamvis nemo hauriat, scatebras e-
mittunt. Non etiam debent tædio affici; si rudestã-
 tum habeant auditores & populares; nõ sapientes,
 nõ nobiles, aut primarios civitatis. Nam qui Chris-
 tum sequuntur, e plebe erant: *Turba properabat*
ad eum; non magni proceres, non sapientes multi. Si
 Caiphas eius audisset conciones, non erat necesse
 ut eum de doctrina sua interrogaret. Nec de Hero-
 de dicebatur, quod cupiebat videre Iesum à multo
 tempore, si eius concionibus interfuisset. Unde di-
 citur, quod nemo Principum credidit in eum; nõ
 pe aspersionibus eius doctrinã; vel eam nolentes
 audire, vel auditam proculcantes: *Nunquid ex*
Principibus aliqui credidit in eum, aut ex Pharisæis?
Sed turba hæc que non novit legem, maledicti sunt. Sic
 loquebantur Pharisæi ministris, qui postquam eum
 audissent, dicebant: *Nunquam si locus est homi-*
nis, sicut hic homo. Exemplo igitur Christi Domini ze-
 losi Concionatores & Pastores exire debent ad tur-
 bos (ad rusticos in agris agetes ad illiteratos & ru-
 des) & operam dare ut in his que ad salutem neces-
 saria sunt, insistantur. Nullam animam negligere
 debet eorum pia cura, quando quidem omnium a-
 nimarum æqualis sit nobilitas ex Christi sanguine.
 Hicufus est in pretium, tam pro iustico & in-
 gnobili, quam pro illustri & primario. Eadem ut-
 rumque manet æternitas eadem poena si pericant
 eadem gloria si ad salutem pertingant. Idem jus
 habent ad gratiam & ad fontes gratiæ; idem quo-
 que jus ad hereditatem filiorum Dei, eundem Patrem
 habent in cælis, eandem Matrem in terris, ean-
 dem eicam spiritalem in verbo Dei & Sacramen-
 tis. Quinimo specialius videtur ad inopes & hu-
 miles Christus missus, qui de se dicit: *Spiritus Do-*
mini super me, evangelizavit in pauperibus, misit me. Et
 Apostolus postmodum dicebat. *Videte fratres, vio-*
cautionem vestram, non multos potentes, multi nobiles,
non multi sapientes, sed que stulti sunt mundi elegit
Deus, ut confundat sapientes. Et que in infirma sunt, ut
confundat fortia. Exemplar ergo Christi, Apostoli &
 Apostolici viri transierunt per vicos, casas, in apa-
 ta agræstia, & deserta loca; ut doctrinæ veritatem
 gratiæ lucem, pacis benedictionem omnibus im-
 pertirent.

Jo. 18.
Luc. 13.

Joan. 7.

1 Cor. 1.

Sancti
gaudeat
paucis
quibus
prædicare
Suarum in
vicariorum.

S. Carolus Borromæus totam suam diocesim vi-
 sitans, plebem rudem in Helvetianis oris per col-
 les & loca pene inaccessa dispersam ore proprio
 prædicare chatechizabat, propriis monitis stimulabat ad vir-
 tutum in vicariorum. S. Norbertus Concinator eximius, neglectis
 urbibus, molebat concionari in vicis & pagis.
 Nec minus paucis, quam multis operam suam im-
 pendebat. S. Cuthbertus sanctitate & miraculis celeberris ad
 villas solitarias in montanis locis properabat,
 ubi nulli erant concionatores; ibi autem diebus

multis herbarat verbum Dei annuncians.
 S. Franciscus etiam luberitius se ad villa loca
 & agræstia conferat, quam ad populosos civi-
 tates; & summo opere gaudebat a paucis rudibus
 audiri.
 Quanti autem sit meriti pro his animabus ru-
 dibus sudor impendere, ex eundo ad illas pro in-
 structione, docet exemplum quod refert *Thomas*
de Cantiprato Episcopus lib. 2. Apum c. 35. Frater
 quidam Ord. Prædicatorum per plures annos non
 potuerat dormire, sed jacebat infirmus, spiritu vix
 hærente, erat tamen devotissimus Virgini Mari.
 Quadam nocte cum frater post Matutinum lati-
 des inchoarent, apparuit ei Beate Virgo ingenti
 cincta lumine, & dixit: *Ego sum Patrona Orantium, Et*
veni ad te, ut primum ante contra demonum qui in
specie & habitu fratru Religionis se vultu stare, Et de-
cepere, sed contra illum se signabunt in verbis: Benedi-
cat me Deus Pater, qui cunctis creaturæ ex nihilo: Be-
nedicat me Deus Filius, qui hominem perditum re-
paravit sanguine proprio. Benedicat me Deus Spiritus
Sanctus cuius me salvas per consolationem in susci-
piat. Nec vero diu senties agritudinem incem modum, sed
fratru in unum converisunt in factum quod in spi-
ritu. His diebus disparuit. Ipse autem mox obdormi-
vit toto spatio Laudum. Excitatus vero ad Can-
ticum Benedicimus, vidit demonem in specie & ha-
bitu fratris advenientem, qui paulatim cretens
domus fastidium attingebat. Sed memor verborum
que dixerat a Matre Dei, signavit res & mox de-
hescere terra, antiquo hosti magna pavuit tima.
 Paucis post diebus, de predicatione fratres recedentes
 convenerunt. Quibus cum de morte abduerentur
 pulveres & sudores sic infirmus secundum
 verba Patronæ Ord. inspiratus dixit: *O Deus omni-*
potens, parum laborum mihi mercedis retribuit, sed vo-
rum tuorum sudores quem gravu oculis inveni! Re-
spice sicut me in agrum sanulum, Et parci em dig-
neris efficere eorum qui stultis moribus. Et laboribus
servi tus mererunt. Hæc dicens, foides lotius
 fratrum suo capiti superfluidit, & sanitatem integri-
 tum capitis, tum totius corporis illico recepit. Hæc
 Cantiprato ex ore infirmi percepit. Et hunc postea,
 inquit, vidimus laborum patientissimum, & in
 predicationibus expeditum.
 Non etiam animam deicere debent divini veri-
 tates, si paucum fructum sibi referre videantur.
 nam etiam ipso Filio Dei seminante, tantu 4. pars
 feminis dicitur fructum produxisse, ceteris tribus
 pereuntibus sine utilitate. Si ergo ex doctrinæ fru-
 ctu sit semine pauci ad conversionem vite proficiant,
 id Deo factor committat: cure tue tua culpa
 hoc contingat, & ne ipsum illa comminatione in
 lege scripta comprehendat. *Semen sem vultum ja-*
cies in terram, Et parum inde congregabis. Et iterum
 30. *modis seminis faciens modios tres.* Quod si culpa
 ejus non intervenit, ipsi semen non perit. Unde
 S. Bern. sic ait: *Fac tu quod cum est, et Deus quod suu*
est, curabis. Plena, riga. Et tuu, imple vultu partes san-
cti.

Cestio-
rator
non de-
sperat
sicut par-
fructu
Deus. 28.
Li. 4. Cof

invenietur ubi voluerit, dabit Deus, ubi forte noluerit, tibi deperit nihil Audi & S. Augustinum in eandem sententiam l. i. contra Cresconium c. 8. Sicur multigens iustor peccati, etiam si non per iustos, rit, merito peccati deceptio inest: ita fideles in fide Prædicator, etiam si ab omnibus respiciatur, ab eis ut apud Deum sui officii mercede fraudetur. Nempe Deus non secundum proventum, sed secundum labores & claritatem suos remunerare solet, nec tam attendit quantum, quam ex quanto faciamus: quanta scilicet humilitate, quo zelo & amore, inde enim valor & meritum operis penditur. Seminet ergo is, cui id committitur magno zelo, & magna charitate: sive pauci, sive multi confluant, sive parvus, sive copiosus fructus exurgat, non cessat, tempore suo non parum metet. Immo etiam de præsentis fructu agatur, semper aliquis sequitur non parum estimandus; nam vix contingit quin aliquis ex auditoribus fructum faciat, unum autem lucrari etiam magni faciendum. Deinde si non prodest sermo malis, bonos confirmat in bonis: imo & ipsi mali si ad peccatum redeant, cum timore, & non cum tanta id agunt libertate. Ab illis fructus expectandus est in patientia, & longanimitate, nam tandem solent fructum prodesse.

S. Iacobus in tota Hispania solum fructum con- vertit.

S. Iacobus Apostolus in Hispanias profectus, ut divini Verbi semen in vastam illam & incultam terram spargeret, fecit id maximo zelo; attamen solum septem, vel ut alii dicunt, novem ad fidem convertit. Interim non minus meriti habuit, quam cæteri Apostoli, nec minus ejus opus Deo gratum fuit, quia divinum beneplacitum magna charitate adimplevit. Sed & sensim per illos à se convertos sparsa est fides tota Hispania, ac deinde in alias Provincias. Immo & in Indias postmodum propagata fides ab Hispanis, tamquam fructus prædicationis S. Jacobi recitè censetur. Nam cum ageret Cæsar Augustus, & ob rebellem subtristis ob exiguum fructum, & ob rebellem animum audientium, apparuit ei B. Virgo in columna quadam, quæ adhuc ibi extat, & non fore inanem ejus rationem, sed uberem postmodum frugem secuturam ei prædixit.

Itaque Dei Filio seminante, quarta feminis fructum non retulit, non defectu seminantis, nec defectu pluvie aut roris, nec defectu feminis, sed defectu terræ in quam semen cecidit, quæ vel concultata fuit à transeuntibus, & male recto in ea semine à volucibus non fuit libera; vel petrosa nimium fuit, & sine humore sufficienti; vel spinosa, & veribus semen suffocantibus obrita nihil produxit. Videamus in particulari, ipsomet Christo explicant, quid triplex illa pars terræ instructiole designet.

PARS II. **I**rimo itaque de priori parte terræ hujus sic loquitur textus Evangelicus: *Dum seminat aliud periculis terrenis, & volucres vario fructu comedunt illud.* Sic autem Christus à discipulis interrogatus explicat: *Qui secus viam, bisjuncti qui*

audiant, deinde venit diabolus, & tollit verbum de cordibus eorum, ne credentes salvi fiant. Hic advertunt sacri interpretes cum S. Chryso. 45. in *Matth.* quod nullus prudens agricola semen jaciat suum, sciens & volens, vel in viam, vel in petram, vel in spinas, hoc enim stolidum existimaretur: attamen celestis agricola qui facit arvis, solum suum super bonos & malos, pluviamque mittit super iustos & iniustos, ut omnibus beneficiat, etiam verbi sui semen nullinegat, quia omnes vult salvos fieri. Et ad agnitionem veritatis venire. Et quidem stultitia argueretur is qui materiale semen in spinas, aut petram, aut viam spargeret, quia petra non potest esse terra bona, & via non potest non esse via, & spinæ non possunt non esse spinæ. At in femine & terra spirituali aliud est. Possibile enim est ut lapis in terram fertilem convertatur, & ut via non conculetur, sed in uberes agros traducta, nec verpes emittat, sed semina foreat, inquit S. Chryso. Nempe rationales mentes quæ hic per viam, petram, spinas, designantur, libero sunt arbitrio præditæ; & sic adminiculante ipso femine Verbi Dei & rore divinæ gratiæ, fertili terra fieri possunt. Quod supra ostendi exemplo Magdalene & Samaritana, quorum corda nonnisi viæ trita & concultata erant, exemplo etiam Martiæ: cujus cor avarum planè instat terræ spinosa erat; exemplo Latronis, qui instat petra: obduerat: attamen ex femine verbi & imbre supernæ gratiæ ubertim fructificavit. Sed licet certò noverit sator celestis nihil fructus secuturum è terra petrosa, vel spinosa, vel concultata, nihilominus vult semen suum in illam cadere, ut univertalem pietatis suæ clementiam ostendat, dum omnibus femina sua communicat, nec discernit inter inopem & pauperem, inter idiotam & sapientem, inter ignavam & diligentem, licet exitum diversum non ignoret. Atque etiam per hoc omnes vult fieri inexcusabiles.

Matth. 5. 1. Tim. 2.

I. Quæ si terra se- cius viam.

His ergo ex S. Chryso. generaliter præmissis, dicamus in speciali: *Terra secus viam* esse cor, quod assiduo transitu malorum cogitationum conculetur, arecitur, arecit; ita ut Verbi semen sufficiens interegere nequeat, aut in germinem fovere. An non pleraque corda hominum hujus sæculi sunt velut via publica, omni vanæ cogitationi, omni impuro desiderio, omni cupiditati, per viam? Quantumlibet in illa cadat Verbum Dei, non custodiunt illud, nec fovent; non meditantur illud, non ruminant, quasi nec intellectu perciperent, nec fide apprehenderent, sic se circa illud gerunt. Quod si aliquantum commoretur in mente, mox cogitationes vanæ, & cupiditates prævæ, quæ solite sunt illac petransire, totum conculant & perdunt. Sed & illicò adfuit maligni spiritus, qui illud tollant, & à corde; & à mente, & à memoria audientis, ne ullam radicem figat. Rapiunt illud ab intellectu, ne illuminetur; rapiunt à voluntate, ne ad bonum per illud inclinetur; rapiunt à memoria, ne ibi foveatur, & suo germinet tempore.

Vos terra fecus viam estis, O luxuriosa anime! quia per vos liberè pertraheunt tot suggestiones, à carne, à mundo, à dæmone immiffa, vosque redunt, femini fufcipiendo, aut fovendo in idoneas: *Eccl. 21.* *Audisti verbum luxuriosæ, & displicebit illi, & projecit illud post dorsum suum, inquit, sapiens. Quid est post tergum projicere? Hoc est negligere, conculcare, contemere. Noluit verbum admonitionis ante se ponere, in quo tanquam in speculo intueri posset faciditatem suam. Noluit in memoria sua illud recollere & ruminare, ne remotionum pareret conscientia; Noluit in corde fovere, ne si germinaret, cogere tur voluptates concupitas delerere, & confectionem vitam instituire. Maluit ergo ad tergum, & pedes illud projicere, & obterere; ut quasi in via conculcatum nihil posset frugis afferre. Hæc est calcanei iniquitas, quæ in die mala, in die mortis & judicii, circumdabit & angustabit eos qui calcaverint semen bonum, & aspernati fuerint verbum Dei, de qua, *Cur timebo in die mala? Iniquitas calcanei mei circumdabit me.* Quamnam melius dici potest iniquitas calcanei, quam illa quam pedibus terimus, & nihili facimus? Quamnam est iniquitas illa, nisi peccata quæ levia existimamus, & voluntarie oblivioni tradimus; & cum Verbum Dei illa nobis ut gravia representat, etiam ipsum Verbum ad calcaneum & tergum projecimus? Quam multis in luxuria occasione detetis, à Concionatoribus, Pastoribus, Confessoribus, dicitur peccatum istud animæ mortem conscire, infernumque portam esse, quâ plerumque descendentes æternam pereunt? Quam multis inculcatur; Nonne vis animam tuam salvam facere? Nonne scis pretiosum sanguine illam à Christo Domino emptam esse? Cur ergo per carnales desiderates sanguinem Christi pretiosum conculcas, & animam tuam perdis? Cur propter momentum voluptatis, aleam jactas æternitatis? Certè hoc est semen bonum, sed in viam jacitur, idèd mox proteritur à pravis suggestionibus, & tentationibus supervenientibus, & à dæmone tollitur de corde, ne fructificet.*

Eccl. 21.

Psal. 48.

Vagos terra fecus viam

Levit. 19.

res alienis cogitationibus locum datis quæ sunt semen sæculi, & nihilominus simul excipere etiam velle videmini semen cæli. Quam multi inter juvenculos & juvenulas loca sacra frequentant, prætextu quidem Verbi Dei, sed magis ut spectentur, vel spectentur. Cumque ore ibi colloquia miscere non detur, oculis & nitibus loquuntur. An non hiterra fecus viam, inepta plane femini verbi Dei, exposita volucribus & conculcationi!

Christus terra fecus viam

Vos etiam terra estis *secus viam*, O anime nimis curiose! Non tam ex devotione acceditis, ut Verbum Dei adimpleatis; quam ut concionantis eloquentiâ, si illa vobis ardeat, aures oblectetis, si verò non placeat, irideatis. Similes multi Atheniensibus, de quibus dicitur, quod ad Areopagum frequentes confluebant parati semper aliquid novum audire. Cum autem hac curiositate ducti audisset Paulum Jesum evangelizantem, & novam eis doctrinam resurrectionis mortuorum proponentem, quidam quidem irridebant: *Quid sibi vult sermo verbum hoc? Alii dicebant, Audiemus te de superstitio. Sic inter Christianos multis curiosis templum & verbum Dei diversorum est ortum: nec illic accedunt ut mores corrigant, sed ut aurium oblectamento perfruantur. Ideoque hi Verbum Dei non apprehendant ut Verbum Dei, nec inferunt cordi; sed manet in superficie, & mox conculcatur vel à diabolo tollitur. De his est illud Propheta. *Et tu fili hominis, tibi populi tui qui loquuntur in cæcis dæmonum, & dicunt unum ad alterum, Venite & audiamus sermones tuos, & non faciunt eos, arripitiam sequitur cor eorum, & ex eis quasi carmen nosivum, quod suavis dulcique sono canitur. Nempe sicut musica sonus aures delinens mox deperit, & pertransit sine alio fructu, sic & Verbum Dei aures quorundam prurientes oblectat, sed mox dissipatur sine emendationis effectu. His possunt dicere Concionatores quod dicit Dominus: *Canta vimus vobis, & non salivisti: lamenta vimus, & non planxisti.* Nec enim suavi voce Verbi Domini ad lætitiâ bonæ conscientie invitati, illam sestantur per vitæ puritatem, ut postea exultare possint per totam æternitatem; nec voce terrificâ judicium proponente & mortem, ad penitentiam lamenta inducantur, ut lamentum æternum evadant, sic frustra eis sunt sermones Domini, dum audiunt, & non faciunt. Sed eis similiter continget quod piscibus, de quibus in apologo proposito Jonibus à Cyro Rege, dum pacis conditiones repolcerent, quas prius repudiabant. Tybicum quidam ad alliciendos pisces tibia canebar, sed cum nihil proficeret, sagenam misit in mare, & multos attraxit; quos cum palpitantes intueretur: *Temperate, inquit, à salinationibus quia me canente noluisse saltare.* Ita Deus suam suam vocem negligentibus tandem rete judicii immittet, quo eos involvet, & ad se pertrahet igne cremandos. At non hoc ipsum est, quod per Sa-**

Act. 17.

Exech. 33.

Matt. 11.

Herodes lib. 2.

per-

Prov. 8. pientem pronuntiat: *Vocavi, & non venit, extendi manum meam, & non erat qui assereret: ego quoque in interitum vestro videbo.*

Secundo, de altera parte terre seminare sic loquitur textus: *Aliud cecidit super petram, & natum aruit, quia non habebat humorem.* Sic autem Christus exponit: *Hi sunt qui cum audierint, cum gaudio suscipiunt verbum, & hi radices non habent, quia ad tempus credunt, & in tempore tentationis recedunt.* Hi audtores notantur qui agnoscunt vera, & salutaria esse quæ quibus in concione proponuntur, unde fit ut aliquantum moveantur, & propositum melioris vite eliciant: tamen quia ex consuetudine quadam in aliquo peccato obfirmati sunt, propositum illud radicem non figit, sed duritiem intus reperit obstitentem, ne fructificet Verbum Dei. Petrus loquitur quæ tenui sunt connecta esse pite suspectam semetipso germinare queunt, sed vim radicis figendæ non habent, sic his contingit. Numquid pluvia decidente lapides foris madescunt, intus tamen siccitatem & duritiem servant? Ita & hi extrinsecus videntur quædam devotione rigari in auditu Verbi Dei: sed intus durities mentis non tollitur, & mox ad siccitatem redeunt sine affectu. Hanc autem ariditatem & duritiem mali consueudo in ipsis efficit, quæ sanè difficillimè tollitur ideoque lapidi comparantur. Sic de inveterato peccatore verum est illud: *Cor eius quasi lapis indurabitur.* Sed inter eos qui duri cordis dicuntur, duplicis sunt generis. *Aliqui sunt velut rupes & petra purissima, nullo connecta celsu, nihil supra se habens terræ: & hinc quidem suscipiunt semen ne germinat in illis quippiam, resilit planè inane, nihil omnino humoris repetens, sed duritiem solum & siccitatem penitus adfert.* Hi porro sunt perfectè duri cordis, nullum habentes affectum pietatis, sed in inspirationi internæ, & admonitioni externæ planè rebelles. Unde de talibus verum est, quod de Pharaone & Aegyptiis obduratis dicit Scriptura: *Descenderunt in profundum quasi lapis.* Hæc est enim natura lapidis, & coram tendere, sic anime: instar lapidis obduratæ non possunt nisi in infernum descendere. Tales describit S. Bernar. *Cor durum est, quod nec compunctione scinditur, nec pietate molitur, nec movetur precibus, non cedit virgini induratur flagellis, ingratus ad beneficia, ad consilium infidum, ad iudicia valens, in veracundum ad turpia, impavidum ad pericula, inhumanum ad humana, venerarium ad divina, prætoriorum obliviscens presentium negligens, futura non providens.* Alii sunt qui etiam duri cordis dicuntur quia perfectè ad Deum illud non convertunt: sed tamen retinent aliquid affectus ad pietatem: aliquid adhuc bonæ terræ & boni humoris habent, & aliquid bonæ indolis: ita ut afficiantur Verbo Dei, & cum gaudio illud suscipiant, sed tamen mox arefcit, nec fructificat in eis. De his potissimum loquitur Christus, non de prioribus: quia illis loquebatur quæ ariditate & gaudio quodam ad eum propera-

bant, sed non perfecta dispositione cordis, qua possent fructum maturum & verbo illis produci. Illos igitur tunc præfentes, illosque qui postmodum inter Christianos futuri erant milites, Christus suis verbis taxat & præmonet. Et certe his non prodest Verbum Dei, licet cum gaudio illud suscipiant quin potius obest. Quia & hoc eosam iusto Iudice eis erit in confusionem majorem, quod cum cordis aliqua commotione illud audierint, nec radicem figere permiserint, aut fructum ex eo carpere studuerint: quod audiores fuerint, sed audiores obliuosi, & non factores, sicque fallentes semetipsos, sed non Deum Iudicem & vindicem. Immo à quocunque veritatem audierint, etiam si ab ipso veritatis hoste, si illam agnitam secuti non fuerint, obnoxii erunt veritatis auditori. Habemus huius rei exemplum, quod initio Ordinis S. Dominici contigit referre. Antonius Archiepiscopus Florentinus. Quidem cæcibus Concionator in morbum incidit, ea ipsa hora qua pulsi campanæ ad concionem dato, auditorium frequentissimum conveniebat. Augeretur Prior Conventus, quod neminem haberet qui vicea suppleret: dumque tristis claustrum obambulare, ecce nuntiatur à Janitore Religiosum extraneum adventasse, qui se dicebat Ordinis Doctorum. Suscipitur is benigne à Priore, cui & aperit confusionem quam verbeatur, ob defectum Concionatoris. Ille se mox exhibet paratum a cathedram ascendere, certoque certius se auditorio satisfacturum asserit. Conscendit igitur, & mira facundia ac zelo de enormitate peccati, de penis inferni, de gaudiis paradisi differens, etiam ad lacrymas audiores commovit. Mirabatur omnes insolitum dicendi genus. Quidam verò vir sanctus cum attentius intuenti, agnovit esse Satanam in veste Religiosi. Unde de cathedra descendente his verbis adorsus est. *Quid tibi cum verbo veritatis, & inimice veritatis? Quomodo aude officium Christi & Apostolorum usurpare, eorum juratus hostis? Cui ille: Quid in me habes quod arguas? An non veritatem præcasi sine ulla comminatione salutaris? An non officio illo efficaciter me sanctum resantur lacrymas audientium? Scio, inquit vir sanctus, scio equidem. An non nisi pessima intentione id potuisti facere, sine quo non soles in Angelis lucu te transfigurare ideoque ad iuro per Deum verum & verum, ut dicitur templam edicas, Coactus igitur fatuus factus, id facillè ad majorem auditorium confusionem & condemnationem. Ecce, inquit, omnes in ad horam erodentes sunt, ad horam compuncti & lacrymantis, mox vero ad veniente tempore tentationis, recedat illdemque peccatu remerguntur. Erat ergo verbum veritatis, à me etiam pronuntiatum, ipsis in opprobrium, & lacryma quas sudaverunt, contra eos erunt in testimonium. Hæc ita dixit, & statim disparuit. Sicut igitur terra seminata venientem super se bibes imbrem, nec tamen fructum profertens, sed vel ariditatem germina, vel tribulos & tholia, reproba &*

Job. 1. 47.
Coram dura duplici sunt generis.
Erod. 1. 1.
Job. 1. de consil. c. 2.

Antonius Archiepiscopus Florentinus. Quidem cæcibus Concionator in morbum incidit, ea ipsa hora qua pulsi campanæ ad concionem dato, auditorium frequentissimum conveniebat.

Job. 1.

maledictio proxima, cuius consummatio in combustione. Sic terra cordis nostri bono confusa semine Verbi, & imbre rigata gratiae supernae, si ob duritiem internam germen non proferat opportunum, & bene radicatum, super se attrahit maledictionem & ignem. An non *idus* Apostolus frequenter ex ore Christi doctrinae sacrae semine optimo, & imbre caelestis profusus fuerat? Quid vero ei id profuit, quando quidem per cupiditatem obduratum cor gerens, & petrosam tandem super se attraxit maledictionem? Sic & *Herodes* libenter audiebat Joannem, & auditio multa faciebat, sed inus concupiscentia alienae uxoris cor ejus induraverat: Quid ergo ei profuit audivisse Joannem animum perhibenti, cuius tandem cinore se commaculans aeternae reum damnationis constituit? Sic nonnulli libenter inter sunt verbo Dei & illi afficiuntur, sed quia odium, vel vindictam, aut vitium aliquod aliud in animo gerunt, non fructificant, quia non ejectionem hunc durum lapillum conscientiae, qui terram cordis tandem sterilem reddit, & implet maledictione. Sicut ergo qui agrum suum vult esse frugiferum, lapides hinc inde sparsos colligit & eicit, sic agendum est illi, qui agrum interiorum vult frugem ferre ex caelesti semine: vitia scilicet & passiones praedurae ejectione sunt, & cor veraciter contritioni est molliendum, & preparandum.

*Cor duri
subiecti
maledictioni.*

*Terra
spinas
ferens.*

Tertio est & altera pars seminis cadens inter spinas, & simul exorta spina suffocaverunt illud. *Hi sunt qui audierunt, & a sollicitudinibus, & a divitiis, & a voluptatibus vicia enutes suffocantur, & non referunt fructum, inquit Dominus.* Quae mundus magnificat & rosas exultimat, hic Christus fugienda docet & spinas vocat: honores voluptates, divitias. Nihil nisi spinosum & aculeo puagens mundus continet, quamvis multi id non agnoscam, nisi sero nimis insistant leproforum insensibiles quodammodo sunt, & ideo punctioem spinarum, inter quas agunt, non sentiunt. Conscientia eorum haeretur, & inflato vulnere cruciatur, ipsi vero aliosum metis oculos vertunt, nec videre volunt. Ac in *primis* si spectemus eos qui in sublimitate sunt constituti quanta inter honores reperitur inquietudines conscientiam laceraantes, & pacem animi perturbantes? Hoc agnoscebat Rex ille qui Regum diademata gemmis contextum contumelians, & attentius considerans exclamavit. *O splendens corona quot, obis sub vultibus gemmis spinas tegit!* Qui has probe nosset, nescio an se vel de humo dignaretur tollere, ut verticibus suo apponeret. Agnoverunt etiam id nonnulli Reges, Duces, Principes, qui ob spinas & inquietudines animi seiptra & diademata deserentes, omnesque honores proculcantes, Religiosae vitae nomen dederunt, ut ibi tranquillitatem & securitatem reperirent. Unus illorum iurejurando affererat se plus oblationis percepisse unica hora sub veste poenitentiae in obsequio Christi, quam omnibus annis quos exegerat sub purpura in regno saeculi. Neque solum haec spinas reperit-

*Honores
spinae.*

tur inter honores mundanos, sed etiam inter dignitates & honores Ecclesiasticos. Unde Peto Episcopi & Abbatiati jacenti recte inscribitur illud: *Qui non novit me, tollat me.* Propterea Urbanus VII. dum Pontificali veste linea primum indueretur, dixisse fertur cum singultu: *Quis credat, tam subtile indumento tantum pondera involutus?* B. Petrus Damiani anno 1057. a Stephano Papa, invitatus ad Cardinalatum & Episcopatum Ostiensem (qui Episcopus primus esse solet inter Cardinales & Decanos) fuerat evectus: sed mox spinas per se invadit, & vix eis vacat exiguum tempus rebus divinis impendere. Multae eis sollicitudines in acquirendo, multae in conservando, multae circa merces dividendas, vel emendas, circa agros colendos, circa lites quibus recuperentur deperdita, circa debitorum non solventes, circa pericula mercium, vel aliarum rerum ad eos spectantium. An non spinas in corde divitis Evangelicis, dum nocturnae cogitationes eum dormire non sinunt? An non spinas, dum secum medietur nova hortea, & destructionem antiquorum? An non spinas, dum ei dicitur: *Stulte hac nocte revertent animas tuas ad te:* An non spinas in corde Achab volentis acquirere vineam Naboth? dum ille nollet dividere hereditatem Patrum suorum, fremdet Achab, & se projecit super lectulum, avertit faciem ad parietem, & noluit comedere panem. Merito ergo Aquila volans per medium Caelum in clamat: *Va, va, va, habitantibus in terra.* Qui sunt, qui habitant in terra, nisi, qua tertenis nimium additi sunt divitiis, quasi terrea affectum figentes? His triplex va nuntiatur. Va laboris in acquirendo, va timoris in conservando, va doloris in amittendo. His & alibi in clamat: *Terra, Terra, Terra audivit Verbum Domini;* & forsitan triplex illa terra insinuat apud Prophetam, quae hic describitur apud Evangelistam, Terra secus viae, Terra Petrosa, Terra spinosa. Quae quidem terra triplex non excipit ut decet scilicet

*Hier. Ra-
vennas 1.
5. hist.
Surius 19
Maii.*

*Divitis
spinae.*

Luc. 12.

3. Reg. 11.

Apo. 9.

Glossa.

Hier. 12.

Verbi

Verbi Dei, O fallaces & spinose divitiæ, quàm multas adducitis æternum vix! Fallaces, quia illos decipiunt quasi perennaturo, cum non valeatis cum illis diu permanere mox evoluturæ. Fallaces, quia mentis inopiam non potestis expellere, sed solum & famem quò magis creticitis, eò magis accenditis, Fallaces, quia promeritis securitatem, cum non nisi turbationem natæ litis inducere, & spinas germinare. Spinæ pungunt in extremitate, & divitiæ maxime pungunt & argent in fine: O mors, quam amara est memoria tua homini habenti pacem in substantia sua! Divitiæ non liberabunt a morte, sed tunc validius aculeum suum figent in mente, & nisi affectus ab eis avellatur, tota figent æternitate. De hac re latius egi Horti Paistoralis Tom 2, Tract. 3. Lect. 3. Prop. 2.

Eccel. 41.

Voluptates spinæ.

Prov. 23.

Eccel. 1.

Osea 2.

Rom. 6.

tionem generant in anima, quæ inflat spinarum densarum suffocant germen boni desiderii, & radicem feminis cœlestis intrancant ne se exferat. Immo & arcet splendorem caloremque Solis superne illuminantis, & fecundantis: succumque ac pinguedinem terræ exsugunt, quæ bono seminimurimento esse deberet, omnem scilicet devotionem, & unctionem interiorum mentis arfaciunt. Ergo non mirum si nullus ex femine ibi nato fructus sequatur, quando quidem illud requirat cor bonum & optimum, ut fructum afferat in patientia, vel tristitiam, vel censestium.

Matt. 13.

Cor bonum est, quod molle est, & apertum ad excipendum semen Verbi Dei, & lucem gratiæ cœlestis, non solum lubenter audiens, sed & sedulo recogitans, & sibi applicans quæ proponuntur. Cor optimum est, quod cum pinguedine devotionis, & divini charitatis dispositione audit verbum, & mox adimplet illud. Cor bonum est, quod laudationem est dispositum, ut delectat peccata priora. Cor optimum est, quod peccatis iam relictis audit Verbum Dei, aspirans ad perfectiora. Cor bonum est, quod profert fructum trigelimum initialis timoris, & sexagesimum efficacis contritionis. Cor optimum est, quod profert fructum centesimum perfecti amoris. Fructum autem illum profert in patientia: quia per frigus & tempestates, per æstum & calores, per varias adversitates & tribulationes fructus ille ad maturitatem perducitur, eo quod quæ semen radicem firmam & inconcussam ad verus in corde bono vel optimo fixerit.

Cor bonum est, quod molle est, & apertum ad excipendum semen Verbi Dei, & lucem gratiæ cœlestis, non solum lubenter audiens, sed & sedulo recogitans, & sibi applicans quæ proponuntur. Cor optimum est, quod cum pinguedine devotionis, & divini charitatis dispositione audit verbum, & mox adimplet illud. Cor bonum est, quod laudationem est dispositum, ut delectat peccata priora. Cor optimum est, quod peccatis iam relictis audit Verbum Dei, aspirans ad perfectiora. Cor bonum est, quod profert fructum trigelimum initialis timoris, & sexagesimum efficacis contritionis. Cor optimum est, quod profert fructum centesimum perfecti amoris. Fructum autem illum profert in patientia: quia per frigus & tempestates, per æstum & calores, per varias adversitates & tribulationes fructus ille ad maturitatem perducitur, eo quod quæ semen radicem firmam & inconcussam ad verus in corde bono vel optimo fixerit.

Concludamus parabole hujus explicationem: Pars III. Eisdem verbis quibus Christus coaculit ejusdem propositionem. Cui enim hanc parabolam moribus proposuisset clamabat: Qui habet aures audire, diuclat. Ubi non sine mysterio est ejus clamor, quæ de quidem cum producat charitas & amor. Ille qui miserat olim Prophetas ad clamandum, iam & ipse ad nos descendens vult clamare. Miserat Jeremiam & dixerat ei: Clama in auribus ierusalem formone: isos contra Aquilonem, & dices: Revertere averatrix Israel. Miserat Hanaam, & præceperat ei: Clama ne cesses, quæstiva exalta voce tua, & c. Miserat tandem & Joannem, veterem clamantem. Jam adest & ipse clamans, verbis & factis, vitæ & morte, ore & corde. Clamat surdis ut audiat, clamant dormientibus ut evigilent, clamant trāsentibus ut attendant, clamant ignoratibus ut intelligant, clamant errantibus ut redeant, clamant peccatoribus ut pœniteant. Clamat prædicando, patientiando, orando, moriendo, suscitādo. Quoties enim clamasse scriptura exprimit, ardens desiderii ejus pro nostra salute delignavit. Nam de eò dictū erat: Non clamabit ista, nec audietur vox ejus forte, quia scilicet nō erat clamaturus ex stultitia, ut quidam vani, nec ex petulantia, ut pueri, nec ex ira & indignatione, ut iracundi & superbi, nec ex dolore & impatentia, ut quidam afflicti: Coram tonitruo je non offeret, & c. Isa. 42.

De clamantibus. Clama in auribus ierusalem formone: isos contra Aquilonem, & dices: Revertere averatrix Israel. Miserat Hanaam, & præceperat ei: Clama ne cesses, quæstiva exalta voce tua, & c. Miserat tandem & Joannem, veterem clamantem. Jam adest & ipse clamans, verbis & factis, vitæ & morte, ore & corde. Clamat surdis ut audiat, clamant dormientibus ut evigilent, clamant trāsentibus ut attendant, clamant ignoratibus ut intelligant, clamant errantibus ut redeant, clamant peccatoribus ut pœniteant. Clamat prædicando, patientiando, orando, moriendo, suscitādo. Quoties enim clamasse scriptura exprimit, ardens desiderii ejus pro nostra salute delignavit. Nam de eò dictū erat: Non clamabit ista, nec audietur vox ejus forte, quia scilicet nō erat clamaturus ex stultitia, ut quidam vani, nec ex petulantia, ut pueri, nec ex ira & indignatione, ut iracundi & superbi, nec ex dolore & impatentia, ut quidam afflicti: Coram tonitruo je non offeret, & c. Isa. 42.

erat tamen clamaturus ex charitate ardentissima, aliquid speciale, & auditu dignum tunc innumeratus.

IOAN. 11. LUC. 8.

1. Sic clamat suscitans Lazarium & filium Sairi, significans nobis quam difficile sit à morte peccati animas suscitare.

IOAN. 7.

2. Sic clamat Iudeos corripiens. Et me scitis, & unde scio scitis. Ac postmodum addit. Si quis sitit, veniat ad me. Clamore isto duplici significabat fortiter corripiendos peccatores, fortique voce vocandos.

IOAN. 12.

3. Sic clamat iterum. Qui credit in me, non credit in me, sed in eum qui misit me, significans doctrinam fidei non leviter suscipiendam, cum ad vitam æternam sit necessaria.

HEB. 5.

MAIT. 27.

4. Sic clamat in cruce cum lachrymis orans pro nobis, ut tradit Apostolus. Item cum à Patre derelictum se conqueiritur. Item cum moriendo tradit spiritum. Et frequentissimo in cruce clamore summam angustiam testari voluit, summam erga Patrem obedientiam, summam erga mortem & infernum potestatem, summam erga nos charitatem & amorem.

APOT. 2.

3.

Sic denique in hoc Evangelio clamans describitur, quia audiendi verbi divini necessitatem contenta voce voluit indicare, & attentionem sibi conciliare. Clamabat igitur: Qui habet aures audiendi, audiat. Hoc quinquies in Evangelio à Christo repetitum legimus, Matthæ 11. & 13. Marc. 4. & 7. atque hic Luc. 8. Nempe notatu aliquid dignum, nec leviter audiendum pronunciat, cum his verbis utitur; nullibi tamen cum clamore, eius usus est nisi hic. Sic in Apocal. 7. repetitur: Qui habet aurem audiat quid spiritus dicat Ecclesiis, post notabile quoddam monitum quod ibi Christus voluit insculcatum, id repetitur.

COLO. 19.

Sed quid est habere aures audiendi? Utiq; est non solum aures corporis habere apertas, sed & aures mentis & cordis, ut sic possit quis attente audire & obedire. Qui tibi aderant, habebant aures corporis, unde properabant ad eum audiendum: sed non omnes ibant eum ea qua decebat dispositione, & ideo non habebant aures audiendi. Cordis aures quidam gerebant oclusas, ideoque ad illos clamant quasi surdiores. Aures habebant filii Loth cum monerentur egredi de Sodomis, sed non habebant aures audiendi, ideo Angelus visus est eis quasi Iudeus loqui. Multi his non sunt absimiles, cum eis iudicium Dei proponitur, aut poenae inferni, dum & manus porrigitur ut evadant salvi. Sic & aliqui sunt, qui videntes non vident, quia apertis oculis ad perditionem currunt: & audientes non audiunt, quia rectae monitioni non obediunt. Aures aperta & perforata olim erat signum perpetuae servitutis & obedientiae. Sic signum servi Dei est, & signum electionis; habere aures apertas ad Verbum Dei, sicut est signum servi Saranae & Mundi illas habere ad illud clausas. Ideo fidelibus aures aperiantur in baptismo, cum Sacerdos digi-

tis immittis, clamat: Effusa, quod est, ad aperire, quia antiquus serpens conatus eas esse obstruere. Adæ & Evæ & filii eorum, ne divinum mandatum audirent. Sed Dominus iterum vult eas aperiri omnibus Adæ filiis, dum filii Dei enascuntur; ut aures audiendi habeant, dum divinas inspirationes, mandata, consilia excipiunt. Multi habent aures ad audiendum fabulas, vanitates, detractiones, vitia & imperfectiones aliorum; clausas habent Verbo Dei interno, Verbo externo, Verbo æterno. Hi non censentur habere aures audiendi; quia Aures Eccl. 3. bona audiet cum omni concupiscentia sapientiam, & sapiet qui sapiens est, aures suae spiritui, ne audiat linguam nequam, Eccl. 23.

Tu, Domine, solus potes nobis dare aures ad audiendum: fac igitur ut non simus instar aspidis surda cauda & terra aures obturantis, ne audiat vocem incantantis sapienter; sed habemus ilas apertas ad audiendum cum concupiscentia sapientiam tuam, te dignos in eas immittere. Aperi nobis aures cordis, ut possimus dicere cum Propheta: Dominus aperuit mihi aurem, ego autem non conturbavi, sed etiam ad obediendum. Et ut corde bono & optimo suscipiamus semen, & non conturbetur terra secus viam, aut saxosa, aut spinosa, sed semen tuum coeleste in nobis radicem hgeat perie veritatis, tandemque fructum perfectum proferat superne gloriae, & æternæ vitæ.

DOMINICA QUINQUAGESIMA. Lect. 4.

Ecce ascendimus Ierusalem, &c. Luc. 18.

Christus Dominus, qui discipulos duodecim Cur frequenter cum illis sermone de omnibus quo scipsum de sine ac illos concernant: & id quidem nonnunquam passione secreto, quia turbæ necdum erant satis aptæ ad percipiendam quædam mysteria illis propalanda. Apostolos autem ut fidei Patres elegerat, & tanquam speciales amicos à secretis, quibus testamentum adhuc obfiguratum committeret, quod post ipsius mortem referrent, & orbi divulgarent. Unde dicit: Tam non dicam vobis servos, sed amicos, quia omnia quæ unquam audivi à Patre meo, nota feci vobis. Quasi dicat: Quæcumque audivi ab eo ut legatus ad vos destinatus, & ut Præceptor vobis datus, jam vos edocui: jam vobis ut amicis communicavi cordis mei secreta omnia. Sed cum de multis per triennium docens differerit, de nulla se frequentius sermonem fecit, quam de sua passione & morte. Triplicem autem huius rei causam possumus assignare.

- 1. Desumitur ex parte Christi,
- 2. Ex parte discipulorum,
- 3. Ex parte nostræ.